

brez šminke

Uprostorjenje pričevanja

Boris Pahor, Boris Kobal: Nekropola. Režija **Boris Kobal**, koprodukcija Mestno gledališče ljubljansko, društvo Celinka in KUD Pod topoli.

Ana Perne

V čas Ljubljane kot svetovne prestolnice knjige se uvršča tudi koprodukcijski projekt, ki se odloči za uprizarjanje avtorefleksivne pripovedi o izkušnji taborišča. Gre za leta 1966 napisano delo tržaškega pisatelja Borisa Pahorja, ki ga je priredil in režiral Boris Kobal, za Nekropolo kot pojmovanje kraja mrtvih in kot literaturo pričevanja nekdanjega taboriščnika, ki se, posvečena duhovom umrlih, izoblikuje v preiščljanje vprašanj (ne)človečnosti, krivde, tudi greha, in ohranjanja spomina. In pa v preplet časov, kot ga je porodil pisatelj (drugi) obisk nekdanjega alzaškega koncentracijskega taborišča Natzweiler-Struthof: podoživljeno preteklost ob obuditvi dogodkov na tem in sorodnih območjih njegovega taboriščnega »življenja« v stiku s sedanjostjo, sočasno navzočo v skupini turistov.

Kobal, ki se je z gledališkim prikazom (neke druge) taboriščne izkušnje kot spomina in opomina že spopadel (s postavitvijo drame Ire Ratej Je to človek? po motivih Prima Levija, 2005), je Pahorjevo refleksijo preteklih grozot odrsko zasnoval prav na vezi s sedanjostjo. V ospredju je seveda pripovedovalec, njegov monološki glas, ki pa svoja preiščljanja govorno

udejanja ob pogledu na skupino drugih obiskovalcev. Priredba se strukturira prav na osnovi skupnega obiska, pri čemer gre predvsem za izbor delov prozne predloge, ki jih vsebinsko vežejo pretekle in sedanje podobe obiskanega taborišča.

*Odrska zasnova se zahtevnega prenosa pripovedi, vzrasle iz notranjega sveta, loteva na način uprostorjenja pričevanjske besede. Podajanju te režiser (v sodelovanju z dramaturginjo **Klavdijo Zupan**) ob bok postavi njene spremljevalce; tiste, ki jo spodbudijo, ji prisluhnejo, se nanjo skozi drugačen (glasbeni, gibalni) izraz tudi odzovejo. V prvem sklopu izvedb Kobal uprizoritev zastavi ambientalno: s scenografom **Jožetom Logarjem** jo umešča v Lapidarij na Ljubljanskem gradu, reliefno razgiban prostor, ki po malem priključuje pobočno krajino, z neke vrste surovostjo, hladnostjo pa prispeva k samemu vzdušju. Vanj na nekaj mestih vstopa čustveno glasbeno slikanje sopranistke **Katarine Kobal** ob spremljavi pianista **Miše Nagodeta** z elegično, smrt tematizirajočo Rahmaninovovo Vokalizo.*

Nekako v skladu z dejanjem obiska in tudi pripovedovanja ni uporabljena posebna kostumografska označitev (nastopajoči imajo usakdanjo

*opravo), zato pa bela barva na obrazih priključuje podobo smrti. Skupina turistov (v izvedbi desetih amaterskih igralcev) se namreč prelevi v skupino Senc, duhov, ki se prikažejo na prizorišču nekdanjega razčlovečenja, v statični ali zazibani sliki (za gib je poskrbela **Uršula Teržan**). Temu nasprotna je predstavitev Obiskovalcev kot*

*(ravnodušnih) izletnikov (ki se fotografirajo, okrepčajo); iz skupine – v tej je izpostavljena deklica – pa že na začetku stopi **Pavle Ravnohrib** kot Gospod P, ki na različne načine podaja segmente pripovedi, interpretativno natančno členjeno; kot občutljiv pripovedovalec, ki se tudi sam spremeni, tako da besedilo bere kot vodnik, list pa zamenja knjiga (Nekropola), iz katere bere kot igralec – in jo na koncu simbolično preda*

deklici, s katero z roko v roki odide s prizorišča.

*Predaja pričevanja/spomina kot sporočilo je tako nazorna; postopanje v smeri ponazarjanja – z različnimi sredstvi, na »ustreznem« mestu tudi s predirljivo lučjo (**Boštjan Kos**) – pa postane del same postavitve. Jasne v pomembnem namenu, v gledališki uresničitvi pa veliko manj prepričljive.*